

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi varallisuusverolain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan varallisuusverolakia muutettavaksi siten, että osakkeen arvon määrittäminen julkisten noteerausten perusteella laajennettaisiin koskemaan myös niin sanottulla meklarilistalla noteerattavaa osaketta. Noteeraamattoman osakkeen arvo ehdotetaan laskettavaksi nettovarallisuuden perusteella, jolloin osakkeen tuottoarvoa ei otettaisi laskentatekijänä enää huomioon. Esityksessä ehdotetaan luovuttavaksi menettelystä, jossa osakkeen edellisen vuoden arvolla on merkitystä määrittäessä osakkeen verovuoden arvoa. Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan myös yhtiöllä olisi oikeus hakea muutosta osakkeen verotusarvoon.

Lakia muutettaisiin myös siten, että liikeosake ja muu yritysvarallisuus otettaisiin 30 prosentin arvoisena huomioon omistajayrittä-

jänä pidettävän henkilön varallisuusverotuksessa. Lisäksi luovuttaisiin puolisoiden yhteisverotuksesta varallisuusverotuksessa.

Esityksessä ehdotetaan myös varallisuusverolakia muutettavaksi siten, että niin sanottujen aravavuokratalojen arvon ylärajana ei olisi laskennallinen luovutuskorvaus tai enimmäishinta.

Esitys liittyy valtion vuoden 1995 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1995 alusta. Lakia sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 1995 toimitettavassa varallisuusverotuksessa. Yhtiöaloitteista muutoksenhakua ja aravavuokratalon arvoa koskevia ehdotuksia sovellettaisiin jo vuodelta 1994 toimitettavassa verotuksessa.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1. Yritysvarallisuuden arvostaminen

Varallisuusverolain (1537/1992) 26 §:n mukaan arvopaperimarkkina- (495/89) tarkoitettujen pörssiyhtiön ja sopimusmarkkinayhtiön osakkeen verotusarvo on 70 prosenttia käyvästä arvosta. Verohallitus määrää tällaisen ja tarvittaessa myös muun arvopaperin verotusarvon. Verohallituksen arvopaperin verotusarvopäätökseen ei voi valittamalla hakea muutosta.

Pörssiyhtiön ja sopimusmarkkinayhtiön osakkeen verotusarvon määrittämistä koskeva säännös on peräisin ajalta, jolloin arvopaperimarkkina- (495/89) mukainen jatkuva tiedonantovel-

lollisuus ei koskenut muita kuin edellä tarkoitettuja yhtiöitä. Arvopaperimarkkina- (495/89) ei myöskään ollut säännöksiä edellytyksistä, joiden täytyessä arvopaperi saadaan liikkeeseenlaskijan hakemuksestakin ottaa muun julkisen kaupankäynnin, kuten meklarilistalla tapahtuvan kaupankäynnin, kohteeksi.

Osakkeen käyvän arvon määrittäminen tapahtuu yleensä verovuoden viimeisen pörssipäivän tai noteerauspäivän kaupantekokurssin perusteella. Jos kaupantekokurssia ei ole käytettävissä tai sitä ei voida pitää luotettavana osakkeen arvon mittana, haetaan osakkeelle arvo aikaisempien kurssinoteerausten perusteella.

Sopimusmarkkinayhtiön osakkeelle näin

määritetty käypä arvo on peruste, jonka mukaan tällaisesta yhtiöstä saatu osinko ja siihen liittyvä hyvitys jaetaan pääoma- ja ansiotuloksi. Jakoperusteena ei kuitenkaan käytetä osingon jakovuodelle vahvistettua arvoa, vaan edelliselle vuodelle vahvistettua arvoa.

Varallisuusverolain 27 §:n mukaan muun kotimaisen liikeosakeyhtiön kuin pörssi-yhtiön ja sopimusmarkkinayhtiön osakkeen verotusarvo määrätään laskennallisesti osakkeen matemaattisen arvon ja tuottoarvon perusteella. Osakkeen matemaattinen arvo saadaan jakamalla yhtiön verovuotta edeltävän vuoden tilinpäätöksen mukainen tarkistettujen nettovarallisuuden määrä osakkeiden lukumäärällä. Tuottoarvo lasketaan siten, että kolmen verovuotta edeltäneen vuoden tarkistettujen vuositulosten keskiarvo jaetaan osakkeiden lukumäärällä ja näin saatu tuotto pääomitaan 15 prosentin korkokannan mukaan.

Osakkeen verotusarvo lasketaan matemaattisen arvon ja tuottoarvon perusteella lasketun tavoitearvon perusteella siten, että muutos verrattuna edellisen vuoden verotusarvoon ei ole muutoin kuin erityisestä syystä 30 prosenttia suurempi. Yhtiön osakepääoman korottaminen ja alentaminen, yritysmuodon muuttaminen ja vastaavat muutokset otetaan verotusarvoa laskettaessa erikseen huomioon. Tarkemmat määräykset edellä mainitun osakkeen verotusarvon perusteista sisältyvät liikeosakkeen verotusarvon perusteista annettuun valtiovainministeriön päätökseen (1554/1992).

Osakkeen matemaattista arvoa käytetään perusteena jaettaessa saatu osinko ja yhtiöveron hyvitys pääoma- ja ansiotuloksi. Yhtiölle kertynyt voitto ja muu oma pääoma on matemaattisen arvon laskennan lähtökohtana. Kun pääomatulon laskentaperusteena on yrityksen substanssi, eivät yrityksen vuositulokset ole tuottoarvon muodossa lisäämässä pääomatuloksi katsottavaa osuutta saadusta osingosta hyvitukseksi. Osakkeiden välillisen omistuksen kautta on kuitenkin mahdollista saada myös tuottoarvon perusteella pääomatuloa, jos osakkeen tuloverotuksessa poistamaton hankintameno on osakkeen verotusarvoa alempi.

Muun yritysvaallisuuden laskennasta ja arvostamisesta säädetään vaallisuusverolain 12 ja 13 §:ssä. Yrityksen arvoksi katsotaan yleensä yrityksen nettovaallisuus, joka saadaan, kun yrityksen veronalaisista varoista vähennetään velat.

Ruotsissa vaallisuuden verottamista koske-

va laki on kumottu verovuodesta 1991 alkaen. Lain voimaantuloa on kuitenkin lykätty niin, että lakia edelleen sovelletaan vuosilta 1991—1995 toimitettavissa verotuksissa. Näinä vuosina laki ei kuitenkaan enää koske sellaista yritysvaallisuutta, joka on ollut erityisen vaallisuusverohuojennuksen kohteena. Vaallisuusverotuksessa yritysvaallisuus arvostettiin 30 prosentin tasoon. Tämä tuli kyseeseen sekä luonnollisen henkilön, henkilöyhtiön ja osakeyhtiön harjoittamaan elinkeinotoimintaan kuuluvan vaallisuuden osalla. Pörssi-osakkeita lukuunottamatta myös noteerattujen osakkeiden verotusarvoksi katsottiin 30 prosenttia käyvästä arvosta. Noteeraamattomat osakkeet arvostettiin yleensä substanssiarvomenetelmää käyttäen. Pörssi-osakkeet, jotka ovat vaallisuusverotuksen piirissä mainitun siirtymäajan, arvostetaan 75 prosenttiin käyvästä arvosta.

Norjassa osakeyhtiön ja sen osakkaan kahdenkertainen vaallisuusverotus on poistettu verovuodesta 1992 alkaen. Samalla uudistettiin osakkeen arvostamista koskevia säännöksiä. Yrityksen niin sanotun likvidaatioarvon määrittämisestä luovuttiin samoin kuin näin määritellyn arvon 50 prosentin aliarvostamisesta. Arvostamissäännöksiä ja muita verosäännöksiä koskevien muutosten takia osakkeiden arvot olisivat nousseet 3—4-kertaisiksi aikaisempiin arvoihin nähden. Osittain tämän vuoksi säädettiin, että omaisuusverotuksessa ei-pörssinoteeratun osakkeen arvoksi katsotaan vain 30 prosenttia laskennallisesta tai noteeratusta arvosta. Pörssi-yhtiön osakkeen vaallisuusarvoksi katsotaan 75 prosenttia sen käyvästä arvosta. Noteeraamattoman osakkeen arvo lasketaan yhtiön substanssiarvon perusteella.

Norjassa vaallisuusverotus on nähty tulonjaon näkökulmasta tuloverotusta täydentävänä verotusmuotona, jolloin vaallisuusverotuksen on tarkoitus olla myös tulevaisuudessa osa Norjan verojärjestelmää. Eri puolueilla on kuitenkin näkemyseroja vaallisuusverotuksen säilyttämisestä.

1.2.1. Nykytilan arviointi ja ehdotettu muutos

1.2.1.1. Noteeratun osakkeen arvostaminen

Arvopaperimarkkinalain muutoksella (740/93) on lain mukainen liikkeeseenlaskijan jatkuva tiedonantovelvollisuus ulotettu myös muihin julkisen kaupankäynnin kohteeksi otet-

tujen markkina-arvopapereiden liikkeeseenlaskijoihin. Samalla on täsmennetty niitä edellytyksiä, joiden täyttyessä arvopaperi saadaan liikkeeseenlaskijan hakemuksettakin ottaa muun julkisen kaupankäynnin kohteeksi. Nämä edellytykset ovat, että arvopaperiin kohdistuu julkisen kaupankäynnin järjestäjän arvion mukaan riittävästi kysyntää ja tarjontaa, ja että sen hinnanmuodostuksen voidaan siten arvioida olevan luotettavaa. Julkisen kaupankäynnin aloittamisesta markkina-arvopaperilla on ilmoitettava liikkeeseenlaskijalle ja pankkitarkastusvirastolle. Pankkitarkastusvirasto voi laissa säädettyjen edellytysten täyttyessä määrätä kaupankäynnin markkina-arvopaperilla lopetettavaksi.

Varallisuusverolakia koskevan hallituksen esityksen perusteluissa on todettu, että arvopaperimarkkinalakia mahdollisesti muutettaessa tulee harkittavaksi niin sanotun meklarilistan arvopaperin vahvistamisen siirtäminen verohallitukselle.

Noteerausten perusteella olisi perusteltua arvostaa verotusta varten kaikki arvopaperimarkkina- ja arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettut julkisen kaupankäynnin kohteena olevat markkina-arvopaperit. Tätä nykyä näistä arvopapereista kuitenkin vain meklarilistan osakkeella käytävä kauppa on siinä määrin laajaa, järjestäytyntä ja julkista, että noteerauksen voidaan luotettavasti heijastavan osakkeen käypää arvoa. Näin ollen ei ole syytä ulottaa noteerausten perusteella tapahtuvaa arvostamista muuhun kuin meklarilistan arvopaperiin. Meklarilistaa ylläpitää arvopaperivälittäjien yhdistys. Varallisuusverolain 26 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös sellaisen yhtiön, jonka osakkeella käydään kauppaa arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettulla tavalla arvopaperivälittäjien yhteisön järjestämässä menettelyssä, osakkeen verotusarvo olisi 70 prosenttia käyvästä arvosta.

Meklarilistan osakkeiden verotusarvojen perustuu osakkeiden markkinahintaan nostaisi yleensä näiden osakkeiden verotusarvoja nykyisestä.

1.2.1.2. Noteeraamattoman osakkeen arvostaminen

Noteeraamattoman osakeyhtiön osakkeen ja muun yritysvarallisuuden (yksityisliikkeen ja henkilöyhtiön) arvonmäärittämismenetelmät

eroavat erityisesti siinä, että vain ensin mainittu arvoon vaikuttaa laskentatekijänä yrityksen tuottoarvo. Tuottoarvon määrittäminen yhtiön vuositulosten perusteella on kuitenkin ongelmallista, koska vuositulokset eivät välttämättä kuvaa osakkeen tulevaa tuottoa, minkä ilmaisee osakkeelle maksettu osingon määrä. Vaihtoehtoisesti osakkeen tuottoarvon määrittäminen voitaisiin perustaa yhtiön tosiasiallisesti jakamaan osinkoon. Vaikka pääomatulojen verouudistus onkin todennäköisesti lisännyt osinkoa jakavien yhtiöiden määrää, eivät kaikki yhtiöt kuitenkaan jaa osinkoa. Näin ollen kaikissa tapauksissa osingonjaon perusteella tuottoarvoa ei voitaisi määrittää. Tällainen tuottoarvon laskentamalli olisi myös periaatteellisella tasolla ongelmallinen, koska siinä ei otettaisi laisinkaan huomioon sitä, että yhtiöön pidätetyillä voittovaroillakin voi olla osakkeen arvoa korottava vaikutus. Tuottoarvo voitaisiin laskea myös pitäen arvostamisen perustana oikaistua osakekohtaista tulosta, jonka pääomittaminen voisi tapahtua markkinaperäisten korkokantojen perusteella.

Periaatteessa oikea tapa tuottoarvon laskemiseksi on se, että arvo lasketaan tulevaisuudessa saatavien tulojen perusteella. Aikaisemmillä tuloksilla tai osingoilla on merkitystä vain silloin, kun ne kuvaavat myös tulevaisuutta. Korostuneesti vain tulevaisuuden odotuksiin perustuva tuottoarvon laskentatapa ei kuitenkaan täytä verotuksen edellyttämää todennettavuuden vaatimusta.

Osakkeen arvon määrittäminen sekä substanssiarvon että tuottoarvon avulla tulee harvoin kyseeseen muualla kuin verotuksessa. Yritysvarallisuuden arvostaminen muuhun tarkoitukseen kuin verotusta varten tapahtuu yleensä joko substanssiarvon tai tuottoarvon perusteella. Tähän olisi päästävä myös arvostettaessa yritysvarallisuutta verotusta varten.

Yrityksen tuoton ennustaminen ja sen perusteella laskettavan tuottoarvon määrittäminen riittävän luotettavalla ja samalla yksinkertaisella tavalla on verotuksen näkökulmasta hankalaa. Näin ollen ehdotetaan varallisuusverolain 27 § muutettavaksi siten, että noteeraamattoman yhtiön osakkeen arvo määritettäisiin pelkästään yrityksen tarkistetun nettovarallisuuden perusteella. Tätä arvostamistapaa puoltaa myös se, että muiden yritysmuotojen arvon määrittäminen perustuu vain yhtiön nettovarallisuuteen, ja erityisesti se, että pääomatuloisuuden laskentapohjana käytetään yrityksen

nettovarallisuutta. Yhtiön substanssiarvon laskennassa tulisi siirtyä käyttämään nettomenetelmän (lähtökohtana oma pääoma) sijasta bruttomenetelmää (lähtökohtana varat-velat), jolloin noteeraamattomien osakkeiden arvostus lähentyisi tässäkin suhteessa muiden yritysten arvon määrittämistä. Tästä määrättäisiin valtiovarainministeriön antamassa päätöksessä. Päätösluonnos on tämän esityksen liitteenä.

Osakkeiden verotusarvojen äkkinäisiä nousuja ja laskuja hillitsevät säännökset, jotka rajoittavat muutoksen enintään 30 prosenttiin edellisen vuoden arvoon nähden. Vastaavaa säännöstä, joka estäisi muiden yritysmuotojen kohdalla äkkinäiset vuosimuutokset varallisuusarvoissa, ei ole olemassa. Liioin noteeratujen yhtiöiden osakkeen arvoa määritettäessä ei edellisen vuoden arvolla ole vaikutusta verovuoden arvoon. Esityksessä ehdotetaan luovuttavaksi menettelyä, jossa edellisen vuoden arvolla on verovuoden arvoa määritettäessä merkitystä.

Uuden yhtiön osakkeen verotusarvo on nimellisarvo. Seuraavana vuonna verotusarvoksi katsotaan vähintään 85 prosenttia osakkeen nimellisarvosta. Osakkeet voidaan kuitenkin laskea liikkeelle ylikurssiin. Tällöin nimellisarvon sijasta uuden yhtiön verotusarvo tulisi määrittää käytetyn merkintähinnan perusteella. Uuden yhtiön verotusarvon määrittämisperusteiden sisällyttämistä itse lakiin ei voida pitää tarkoituksenmukaisena. Näin ollen ehdotetaan asianomainen lainkohta poistettavaksi, ja asiaista jatkossa määrättäisiin valtiovarainministeriön päätöksessä. Koska veroviranomaisella ei ole uuden yhtiön verotusarvoa määrättäessä tietoa mahdollisesta ylikurssista, ylikurssi otettaisiin kuitenkin huomioon vain yhtiön tai sen osakkaan vaatimuksesta.

Varallisuusverolain 27 §:n 6 momentin mukaan yhtiön osakepääoman korottaminen ja alentaminen ja vastaavat muutokset otetaan verotusarvoa laskettaessa erikseen huomioon. Tarkemmat määräykset näiden muutosten huomioon ottamisesta sisältyvät edellä mainittuun valtiovarainministeriön päätökseen. Nämä osakeyhtiön olosuhteissa tapahtuneet muutokset otetaan myös matemaattista arvoa laskettaessa huomioon. Nettovarallisuustyöryhmä ehdotti muistiossaan (1994:14), että verovuoden aikana tapahtuneita muutoksia ei tulisi ottaa huomioon matemaattista arvoa laskettaessa, koska se voi johtaa eräissä tapauksissa vääranä pidettävään pääomatulon laskentaperusteeseen.

Näin ollen, koska ei ole tarkoituksenmukaista yksityiskohtaisesti säätää siitä, mitkä olosuhteiden muutokset tulisi ottaa huomioon, ehdotetaan, että laissa vain viitattaisiin valtiovarainministeriön päätökseen liikeosakkeen verotusarvon perusteista. Päätöksessä määrättäisiin kuten nytkin toimintamuodon ja osakepääoman muutoksen sekä yhtiön sulautumisen ja muun muutoksen huomioon ottamisesta matemaattista arvoa ja verotusarvoa laskettaessa.

1.2.1.3. Yritysvaallisuuden vaallisuusvero- huojennus

Substanssiarvoperusteiseen arvostukseen siirtyminen vaikuttaisi verotusarvoihin siten, että verotusarvot tulisivat useimmiten laskemaan niin sanotuissa ideayhtiöissä, joissa osakkeen arvoon vaikuttaa voimakkaasti osakkeen tuottoarvo. Sen sijaan merkittävän substanssin omaavissa yhtiöissä verotusarvot tulisivat yleensä nousemaan nykyisestä, koska matemaattiseen arvoon nähden yleensä pienemmällä tuottoarvolla ei ole enää verotusarvoa alentavaa vaikutusta. Avoimen tuloksen näyttäminen, joka on seurausta vero- ja kirjanpitolainsäädännön kehittymisestä, johtaisi pitkällä aikavälillä kuitenkin siihen, että tuottoarvon merkitys myös vakavaraisen yhtiön osakkeen verotusarvoa määrättäessä kasvaisi.

Varallisuusveroarvojen noususta saattaa aiheutua käyttäytymisvaikutuksia, jotka eivät ole yleisen veropolitiikan tavoitteiden kannalta suotavia. Pääomaverouudistuksen yksi keskeisimpiä tavoitteita oli yhteisöjen pääomaraken-teen parantaminen. Siihen on pyritty säätämällä pääomatulon ja yhteisön tuloveroprosentti 25 prosentiksi. Alhainen verokanta yhtäältä kannustaa sijoittamaan yhtiöön uutta pääomaa, toisaalta ohjaa maltilliseen osingonjakoon, koska pidätettyyn voittoon aina kohdistuu vain 25 prosentin vero. Varallisuusarvojen nousun johdosta lisääntyneen varallisuusveron maksamiseksi omistajat voivat olla pakotettuja nostamaan varoja yhtiöstä, joita tarvittaisiin ehdottomasti yhtiön toiminnan rahoittamiseksi.

Varallisuusverotus johtaa tilanteisiin, joissa omistaja ei pääse hyötymään alhaisesta pääomatulon kohdistuvasta verotuksesta. Tämä tulee esiin erityisesti niissä tapauksissa, joissa verotuksen kattosääntöä sovelletaan; lievempi pääomatuloihin kohdistuva verotus johtaa va-

rallisuusveron suurempaan määrään maksuunpantavista veroista. Tämä taas on omiaan vähentämään omistajien halukkuutta sijoittaa yhtiöön uutta pääomaa.

Edellä kuvattua ongelmaa lieventäisi puolisojen yhteisverotuksen poistaminen varallisuusverotuksessa. Tämä olisi sopusoinnussa tuloverotuksessa noudatettavan puolisojen erillisverotuksen kanssa. Näin ollen ehdotetaan, että myös varallisuusverotuksessa siirryttäen puolisojen erillisverotukseen. Tämä edellyttäisi varallisuusverolain 4, 37 ja 39 §:n muuttamista. Ehdotettu muutos liittyy verotuksen kattosääntöä koskevaan muutosehdotukseen, joka sisältyy valtion vuoden 1995 talousarvioesityksen yhteydessä annettavaan hallituksen esitykseen tuloverolain muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan, että verotuksen kattosääntöä sovellettaisiin kumpaankin puolisoon itsenäisesti.

Puolisoiden erillisverotuksen toteuttaminen olisi kuitenkin vain ongelmaa osittain lieventävä toimi. Yritystoiminnalle varallisuusverotuksesta syntyviä ongelmia voitaisiin lieventää siten, että vain osa yritysvarallisuudesta katsottaisiin omistajayrittäjän veronalaisiksi varoiksi. Tämä voisi tapahtua niin, että omistajayrittäjän verotuksessa osakkeita tai muuta yritysvarallisuutta ei otettaisi täydestä arvosta huomioon.

Omistajatasolla toteutettava varallisuusverohuojennus tulisi kyseeseen vain omistajalle, joka on joko luonnollinen henkilö tai kotimainen kuolinpesä. Näin ollen yhteisömuotoisella omistajalla noteeraamattomat osakkeet otettaisiin täydestä arvosta huomioon. Siten estyisi huojennuksen kertaantuminen välillisen omistuksen tilanteessa. Perusteltua on, että huojennus myönnettäisiin vain elinkeinotoimintaa harjoittavien yritysten omistajille. Yhteisöissä huojennuksen kohteena voisi olla elinkeinorallisuuden lisäksi yhteisöjen muukin kuin elinkeinotoimintaa palveleva omaisuus (maatalouteen tai muuhun toimintaan kuuluva omaisuus). Tätä poikkeusta voidaan perustella paitsi hallintoekonomisilla seikoilla myös nykykäytännöllä, jonka mukaan yhteisön verotusarvoon vaikuttaa samalla painolla sekä elinkeinotoiminnan että muun toiminnan varat. Luonnollisen henkilön ja elinkeinoyhtymän osakkaan varallisuusverohuojennus olisi perusteltua kohdistaa kuitenkin vain elinkeinotoimintaa palvelemaan omaisuuteen.

Varallisuusverotuksesta aiheutuvat epäkoh-

dat tulevat esille erityisesti tilanteissa, joissa omistusta ei ole hankittu sijoitustarkoituksessa. Sijoittajaosakkaan kannalta varallisuusveron voidaan katsoa olevan kustannus muiden joukossa, ja kustannusten vastapainona on omistuksen perusteella saatava tulo osinkotulon ja myyntivoiton muodossa. Näin ollen olisi perusteltua kohdistaa huojennus vain sellaisiin omistajiin, jotka itse toimivat aktiivisesti yrityksessä.

Yrityksen omistus on kuitenkin voinut hajoantua syystä tai toisesta sellaisille, jotka eivät itse ole aktiiviosakkaita, mutta joiden puoliset tai lähiomaiset toimivat yrityksen johdossa. Myös tällaisissa tapauksissa olisi perusteltua huojentaa omistajien varallisuusverotusta. Aktiiviosakkaan käsite ei kuitenkaan ole yksiselitteinen, koska sitä ei voi selvästi kytkeä osakkaan muodolliseen asemaan yrityksessä. Määrittelyvaikeuksien takia olisi löydettävä muita seikkoja, jotka osoittaisivat sen, että omistus on hankittu ensisijaisesti muussa kuin sijoitustarkoituksessa. Merkittävä omistusosuus yrityksessä ilmaisee yleensä aktiivista joko välitöntä tai välillistä osallistumista yrityksen toimintaan. Aktiivinen osallistuminen ja tietyn suuruinen omistusosuus ovat yleensä edellytyksiä, jotka samanaikaisesti tulevat kyseeseen pienissä ja keskisuurissa yrityksissä, joissa omistus pohja on verrattain suppea. Nämä tunnusmerkit täyttävät yleensä noteeraamattomat osakeyhtiöt, ja luonnollisesti myös yksityisliikkeet ja elinkeinoyhtymät. Jotta huojennus ei olisi vaikuttamassa yhtiön listautumiseen liittyvään tai osakkeen julkista kaupankäyntiä koskevaan päätöksentekoon, ehdotetaan, että huojennus koskisi myös noteerattujen yhtiöiden omistajia.

Varallisuusverotuksessa huojennuksen myöntämisen edellytykseksi asetettavaa omistusosuutta määritettäessä on otettava huomioon, että hyvin alhaisen omistusosuutta kuvaavan suhdeluvun käyttäminen edellyttäisi omistamisen ja osakkaan aktiivisen toiminnan kytkemistä selostettua täsmällisemmällä tavalla toisiinsa. Näin ollen ehdotetaan, että luonnolliselle henkilölle, joka yksin tai yhdessä puolisonsa, lapsensa, lapsen rintaperillisen tai vanhempansa kanssa omistaa vähintään 20 prosenttia elinkeinotoimintaa harjoittavasta yhteisöstä, tulisi myöntää varallisuusverotuksessa huojennus. Huojennus tulisi kyseeseen myös kuolinpesän omistaessa tässä tarkoitettua yhtiön osakkeita tai muuta yritysvarallisuutta.

Yksityisen elinkeinoharjoittajan ja elinkeinoyhtymän kohdalla omistusosuusvaatimusta ei ole tarpeen edellyttää.

Huojennuksen suuruutta määritettäessä on suuntaa-antavana reunaehtona pidetty sitä, että omistajayrittäjän yritysosakkeiden arvo laskettuna substanssiarvon perusteella ei saisi ylittää voimassa olevien laskentaperusteiden mukaan laskettua noteeraamattoman osakkeen verotusarvoa. Käyttämällä vertailuarvoina vuodelle 1993 laskettuja verotusarvoja nähdään, että noin 95 prosentissa kaikista tapauksista arvot olisivat pienemmät kuin vuodelle 1993 lasketut verotusarvot, jos osakkeet arvostettaisiin 30 prosentin tasoon. Saman aineiston perusteella on myös nähtävissä, että nyt ehdotetulla tavalla laskettu osakkeen huojentamaton arvo olisi 38 prosentissa tapauksista suurempi kuin vuodelle 1993 laskettu verotusarvo. Vertailua tehtäessä on kuitenkin huomattava, että vuoden 1993 verotusarvot ovat poikkeuksellisen alhaiset, koska tuottoarvon laskentatekijöinä ovat olleet useassa tapauksessa tappiolliset vuositulokset. Edellä olevan perusteella ehdotetaan, että omistajayrittäjänä pidettävän henkilön veronalaisiksi varoiksi katsottaisiin 30 prosenttia varallisuusverotusta varten määrätystä osakkeen arvosta tai yritysvarallisuuden arvosta.

1.3. Noteeraamattoman osakkeen verotusarvoa koskeva muutoksenhaku

Verohallitus vahvistaa nykyisin verotusarvon pörssi- ja sopimusmarkkinayhtiöiden osakkeille. Verohallituksen verotusarvopäätökseen ei voi valittamalla hakea muutosta. Tekninen virhe voidaan kuitenkin oikaista määräämällä verotusarvo uudelleen.

Muiden osakeyhtiöiden ja osuuskuntien verotusarvot lasketaan verotuksen toimittamisen yhteydessä. Jos verotusarvon laskennassa on tapahtunut virhe tai laskentaperusteiden soveltamisesta ollaan eri mieltä, muutosta haetaan osakkaan verotukseen. Yhtiö ei ole oikeutettu oikaisuvaatimuksen tekemiseen, koska sen osakkeen verotusarvon suuruudella ei ole vaikutusta yhtiön verotuksen lopputulokseen.

Nykyinen järjestelmä, jossa yhtiön osakkeen verotusarvoon voi hakea muutosta vain osakkeenomistaja, ei ole toimiva eritoten, jos osakkeomistus on hajaantunut. Osakkeenomistajalla ei etenkään tällaisessa tilanteessa ole käytet-

tävissä riittävän yksityiskohtaista tietoa osakkeen arvon määrään vaikuttavista seikoista oikaisun tekemistä varten. Muutoksen vaatiminen voi tulla aikaisempaan käytäntöön verrattuna useammin kyseeseen, koska matemaattisen arvon perusteella määräytyy osingon pääomatulo-osuus. Näistä syistä ehdotetaan, että myös yhtiöllä olisi oikeus vaatia oikaisua sekä osakkeen matemaattiseen arvoon että sen verotusarvoon. Ehdotettu muutos koskisi vain noteeraamattoman yhtiön osakkeen arvoon liittyvää muutoksenhakua.

1.4. Aravavuokratalon arvo

Aravavuokratalokiinteistön arvo määräytyy lähtökohtaisesti kiinteistön arvon määrittämistä koskevien yleisten arvostamisperusteiden mukaan. Näin ollen aravarakennuksen arvoksi katsotaan valtiovarainministeriön rakennuksen jälleenhankinta-arvon perusteista annetun päätöksen (1334/1993) mukaan laskettu jälleenhankinta-arvo vähennettynä varallisuusverolain mukaisella ikäalennuksella. Varallisuusverolain 25 §:n mukaan kiinteistön arvoksi katsotaan kuitenkin kiinteistön todennäköinen luovutushinta, jos tämä on edellä tarkoitettua arvoa alempi.

Oikeuskäytännössä on aravalainsäädännön perusteella määräytyvän luovutuskorvauksen määrää pidetty kiinteistön todennäköisenä luovutushintana. Tästä on se seuraus, että varallisuusverotuksessa ja kiinteistöverotuksessa aravatalokiinteistön verotusarvoksi katsotaan luovutuskorvaus, jos se on alempi kuin kiinteistön laskennallinen arvo.

Aravalainsäädännön tarkoittamassa luovutuskorvauksessa ja enimmäishinnassa on kyse laskennallisesta arvosta, joka ei heijasta aravavuokratalon käypää arvoa. Laskennallista arvoa määrättäessä otetaan huomioon yhtiön lyhentämätön aravalaina tai vastaava laina. Tämä johtaa siihen, että uudessa aravatalossa, jossa lainamäärä on suuri, talon teoreettinen luovutushintakin on suuri. Sen sijaan vanhoilla aravataloilla, joilla lainat on lähes täysin maksettu, laskennallinen arvo tai hinta voi olla huomattavan alhainen.

Aravavuokratalokiinteistön arvon määrittäminen laskennallisen arvon perusteella voi tulla kyseeseen vain niissä aravalainoitetuissa vuokratalokohteissa, joita koskevat luovutus- ja käyttörajoitukset. Näin ollen verotusarvo las-

ketaan osalle aravavuokrataloista ja kaikille omistusravataloille aivan normaalisti. Tämä johtaa epäneutraalin verokohteluun. Verotuksen toimittamista monimutkaistaa se, että vuosittain joudutaan manuaalisesti määrittämään erikseen laskennallinen arvo aravavuokratalokiinteistöille. Luovutuskorvaukset ja enimmäishinnat jouduttaisiin laskemaan myös rakennusvaiheittain ja eräissä tapauksissa vielä peruskorjauksille erikseen, usein hyvinkin vanhojen ja puutteellisten tietojen perusteella.

Edellä olevan perusteella ehdotetaan varallisuusverolain 25 §:ään lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan luovutusrajoitusten piiriin kuuluvan aravavuokratalon laskennallista luovutuskorvausta tai enimmäishintaa ei rinnastettaisi kiinteistön todennäköiseen luovutushintaan. Nykyisestä lain 2 momentista tulisi niin ollen uusi 3 momentti.

2. Esityksen vaikutukset

Ehdotetut muutokset, jotka liittyvät yritysvarallisuuden arvostamiseen ja puolisoiden erillisverotuksen toteuttamiseen varallisuusverotuksessa, alentaisivat kaiken kaikkiaan varallisuusverotuksen laskentaperustetta ja sitä myötä myös varallisuusveron tuottoa. Arviota veron määrän alentumisesta ei kuitenkaan ole mahdollista esittää.

Aravavuokratalojen omistajat eivät maksa

varallisuusveroa. Omistajat ovat kuitenkin velvollisia maksamaan näiden kiinteistöjen perusteella kiinteistövero varallisuusverotusta varten lasketun arvon perusteella. Koska aravavuokratalojen arvot ehdotetun muutoksen johdosta tulisivat eräissä tapauksissa nousemaan, tulisi näistä kiinteistöistä määrättävää veroa nykyiseen nähden jonkin verran enemmän.

Esitys liittyy valtion vuoden 1995 talousarvioesitykseen.

3. Asian valmistelu

Esitys perustuu pääosin nettovarallisuusustyöryhmän ehdotuksiin (työryhmämuistio VM 1994:14).

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995. Lakia sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 1995 toimitettavassa verotuksessa. Osakkeen verotusarvon muutoksenhakuja ja aravavuokratalojen arvoa koskevia ehdotuksia sovellettaisiin jo vuodelta 1994 toimitettavassa verotuksessa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

varallisuusverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun varallisuusverolain (1537/92) 4, 26, 27, 37 § sekä 38 §:n 1 momentti ja 39 §:n 2 ja 3 momentti, näistä 38 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on mainitussa 11 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (934/93), sekä

lisätään 12 §:ään uusi 2 momentti ja 25 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

4 §

Alaikäisen lapsen verovelvollisuus

Alaikäisen lapsen varallisuudesta määrätään vero siten, että lapsen verotettava varallisuus lisätään sen vanhemman varallisuuteen, jonka varallisuus on suurempi. Lapsen osuudeksi yhteenlasketusta varallisuudesta menevästä verosta katsotaan lapsen vanhemman verojen vähentämisen jälkeen jäävä erotus.

Jos lapsen vanhempiin ei sovelleta tuloverolain puolisoita koskevia säännöksiä tai jos lasta on verovuonna elättänyt vain toinen vanhemmista, lisätään lapsen verotettava varallisuus veron määrää laskettaessa sen vanhemman verotettavaan varallisuuteen, jonka on katsottava elättäneen lasta.

Puolisoilla ja alaikäisellä lapsella tarkoitetaan tässä laissa mitä tuloverolain 7 ja 8 §:ssä säädetään. Kasvattilapseen ei kuitenkaan sovelleta vanhemman ja lasten varallisuuden yhteisverotusta koskevia säännöksiä.

12 §

Yrityksen nettovarallisuus

Luonnollisen henkilön ja kotimaisen kuolinpesän veronalaisiksi varoiksi katsotaan 30 prosenttia yrityksen elinkeinotoiminnan nettovarallisuudesta tai jaetusta osuudesta yhtymän elinkeinotoiminnan nettovarallisuuteen.

25 §

Kiinteistön verotusarvo

Aravavuokra-asuntojen ja aravavuokralatojen käytöstä, luovutuksesta ja omaksilunastamisesta annetussa laissa (1190/93) tarkoitettua luovutuskorvauksen tai enimmäishinnan mää-

rää ei kuitenkaan pidetä edellä 1 momentissa tarkoitettuna kiinteistön todennäköisenä luovutushintana.

26 §

Julkisesti noteeratun osakkeen verotusarvo

Arvopaperimarkkina- (495/89) tarkoitettuna pörssi-yhtiön, sopimusmarkkinayhtiön ja sellaisen yhtiön, jonka osakkeilla käydään kauppaa mainitussa laissa tarkoitettulla tavalla arvopaperivälittäjien yhteisön järjestämässä menettelyssä, osakkeen verotusarvo on 70 prosenttia käyvästä arvosta 2 momentissa säädettyin poikkeuksin.

Kotimaisen kuolinpesän tai luonnollisen henkilön, joka yksin tai yhdessä puolisonsa, vanhempansa, lapsensa tai lapsen rintaperillisen kanssa omistaa vähintään 20 prosenttia 1 momentissa mainitun yhtiön osakkeista, veronalaisiksi varoiksi katsotaan 30 prosenttia osakkeen käyvästä arvosta.

Verohallitus määrää 1 momentissa tarkoitettuna ja tarvittaessa myös muun arvopaperin verotusarvon. Verohallituksen päätökseen ei voi valittamalla hakea muutosta.

27 §

Muun osakkeen verotusarvo

Kotimaisen osakeyhtiön, 26 §:n 1 momentissa ja 28 §:ssä tarkoitettuja osakeyhtiöitä lukuun ottamatta, osakkeen verotusarvo lasketaan yhtiön verovuotta edeltävän vuoden tilinpäätöksen mukaisen tarkistetun nettovarallisuuden perusteella.

Osakkeen matemaattinen arvo ja verotusarvo lasketaan jakamalla nettovarallisuuden

määrä osakkeiden lukumäärällä. Yhtiön lunastamat osakkeet jätetään matemaattista arvoa laskettaessa lukuun ottamatta.

Valtiovarainministeriön päätöksessä liikeosakkeen verotusarvon perusteista annetaan tarkemmat määräykset yhtiön nettovarallisuuden, matemaattisen arvon ja verotusarvon laskeamisesta, osakeyhtiön olosuhteissa tapahtuneiden muutosten huomioon ottamisesta sekä uuden yhtiön osakkeen matemaattisen arvon ja verotusarvon määrittämisestä.

Jos edellä tarkoitettulla tavalla laskettu osakkeen verotusarvo on osakkeen todennäköistä luovutushintaa suurempi, verotusarvoksi katsotaan osakkeen todennäköinen luovutushinta.

Kotimaisen kuolinpesän tai luonnollisen henkilön, joka yksin tai yhdessä puolisonsa, vanhempansa, lapsensa tai lapsen rintaperillisen kanssa omistaa vähintään 20 prosenttia tässä pykälässä tarkoitettua elinkeinotoimintaa harjoittavan yhtiön osakkeista, veronalaisiksi varoiksi katsotaan 30 prosenttia osakkeen verotusarvosta.

Poiketen siitä, mitä verotuslaissa (482/58) säädetään muutoksenhakuun oikeutetuista, tämän pykälän nojalla laskettuun osakkeen matemaattiseen arvoon ja verotusarvoon saa hakea muutosta myös osakeyhtiö, jonka osakkeen arvosta on kysymys.

37 §

Lapsivähennys

Verovelvollisen, joka on asunut Suomessa ja verovuonna elättänyt alaikäistä lastaan tai kasvattilasta, varoista vähennetään jokaisesta selaisesta lapsesta 10 000 markkaa.

Jos molemmilla puolisoilla on varoja, vähen-

nyksen saa se, jonka varojen määrä on suurempi.

38 §

Vähennys omasta asunnosta

Jos verovelvollinen on verovuoden päättyessä käyttänyt omistamaansa rakennusta taikka asunto-osakeyhtiön osakkuuden tai asunto-osuuskunnan jäsenyyden perusteella hallitsemaansa huoneistoa yksinomaan tai pääasiallisesti omana tai perheensä vakituksena asunona, vähennetään verovelvollisen veronalaisista varoista 50 000 markkaa. Vähennys myönnetään 37 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.

39 §

Veron määrä ja maksuunpano

Jos verotettava varallisuus nousee yli täysien satojen markkojen, jätetään ylimenevä osa huomioon ottamatta.

Varallisuusvero vahvistetaan täysin markoin siten, että ylimenevä osa jätetään lukuun ottamatta. Vero maksuunpannaan vanhemmalle ja alaikäiselle lapselle kullekin erikseen 4 §:ssä tarkoitettujen osuuksien mukaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1995.

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1995 toimitettavassa verotuksessa. Lain 25 §:n 2 momenttia ja 27 §:n 6 momenttia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1994 toimitettavassa verotuksessa.

Helsingissä 23 päivänä syyskuuta 1994

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Valtiovarainministeri *Iiro Viinanen*

Laki

varallisuusverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun varallisuusverolain (1537/92) 4, 26, 27, 37 § sekä 38 §:n 1 momentti ja 39 §:n 2 ja 3 momentti, näistä 38 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on mainitussa 11 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (934/93), sekä

lisätään 12 §:ään uusi 2 momentti ja 25 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

4 §

Puolisoiden ja alaikäisen lapsen verovelvollisuus

Alaikäisen lapsen verovelvollisuus

Puolisoita verotetaan heidän yhteenlasketun varallisuutensa perusteella sen mukaisesti kuin kumpikin heistä sitä vallitsee. Yhteenlasketun verotettavan varallisuuden perusteella määrättävästä verosta katsotaan kummankin puolison osuudeksi osa, joka vastaa puolison varallisuuden suhdetta yhteenlaskettuun varallisuuteen.

Alaikäisen lapsen varallisuudesta määrätään vero siten, että lapsen verotettava varallisuus lisätään *sen vanhemman varallisuuteen, jonka varallisuus on suurempi.* Lapsen osuudeksi yhteenlasketusta varallisuudesta menevästä verosta katsotaan lapsen vanhemman verojen vähentämisen jälkeen jäävä erotus.

Alaikäisen lapsen varallisuudesta määrätään vero siten, että lapsen verotettava varallisuus lisätään vanhempien 1 momentissa tarkoitettuun varallisuuteen ja lapsen osuudeksi yhteenlasketusta varallisuudesta menevästä verosta katsotaan lapsen vanhempien verojen vähentämisen jälkeen jäävä erotus.

Jos lapsen vanhempiin ei sovelleta tuloverolain puolisoita koskevia säännöksiä tai jos lasta on verovuonna elättänyt vain toinen vanhemmista, lisätään lapsen verotettava varallisuus veron määrää laskettaessa sen vanhemman verotettavaan varallisuuteen, jonka on katsottava elättäneen lasta.

Jos lapsen vanhempiin ei sovelleta tuloverolain puolisoita koskevia säännöksiä tai jos lasta on verovuonna elättänyt vain toinen vanhemmista, lisätään lapsen verotettava varallisuus veron määrää laskettaessa sen vanhemman verotettavaan varallisuuteen, jonka on katsottava elättäneen lasta.

Puolisoilla ja alaikäisellä lapsella tarkoitetaan tässä laissa, mitä tuloverolain 7 ja 8 §:ssä säädetään. Kasvatilapseen ei kuitenkaan sovelleta vanhempien ja lasten varallisuuden yhteisverotusta koskevia säännöksiä.

Jos lapsen vanhempiin ei sovelleta tuloverolain puolisoita koskevia säännöksiä tai jos lasta on verovuonna elättänyt vain toinen vanhemmista, lisätään lapsen verotettava varallisuus veron määrää laskettaessa sen vanhemman verotettavaan varallisuuteen, jonka on katsottava elättäneen lasta.

12 §

Yrityksen nettovarallisuus

Luonnollisen henkilön ja kotimaisen kuolinpesän veronalaisiksi varoiksi katsotaan 30 prosenttia yrityksen elinkeinotoiminnan nettovarallisuus-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*desta tai jaetusta osuudesta yhtymän elinkeino-
toiminnan nettovarallisuuteen.*

25 §

Kiinteistön verotusarvo

*Aravavuokra-asuntojen ja aravavuokratalojen
käytöstä, luovutuksesta ja omaksilunastamisesta
annetussa laissa (1190/93) tarkoitettua luovu-
tuskorvauksen tai enimmäishinnan määrää ei
kuitenkaan pidetä edellä 1 momentissa tarkoitet-
tuna kiinteistön todennäköisenä luovutushintana.*

26 §

Julkisesti noteeratun osakkeen verotusarvo

Arvopaperimarkkina-*laisissa (495/89) tarkoit-*
tun pörssiyhtiön ja sopimusmarkkinayhtiön
osakkeen verotusarvo on 70 prosenttia käyvästä
arvosta.

Verohallitus määrää 1 momentissa tarkoit-
tun ja tarvittaessa myös muun arvopaperin
verotusarvon. Verohallituksen *tässä pykälässä*
tarkoitettuun päätökseen ei voi valittamalla
hakea muutosta.

27 §

Muun osakkeen verotusarvo

Kotimaisen osakeyhtiön, 26 §:n 1 momentis-
sa ja 28 §:ssä tarkoitettuja osakeyhtiöitä lukuun
ottamatta, osakkeen verotusarvo lasketaan yhtiön
verovuotta edeltävän vuoden tilinpäätök-
sen mukaisen tarkistetun nettovarallisuuden ja
tarkistetun vuosituloksen perusteella.

Osakkeen matemaattinen arvo lasketaan ja-
kamalla yhtiön nettovarallisuuden määrä osakkeiden
lukumäärällä. *Osakkeen tuottoarvo las-*

26 §

Julkisesti noteeratun osakkeen verotusarvo

Arvopaperimarkkina-*laisissa (495/89) tarkoit-*
tun pörssiyhtiön, sopimusmarkkinayhtiön ja
sellaisen yhtiön, jonka osakkeilla käydään kaup-
paa mainitussa laissa tarkoitettulla tavalla arvo-
paperivälittäjien yhteisön järjestämässä menette-
lyssä, osakkeen verotusarvo on 70 prosenttia
käyvästä arvosta 2 momentissa säädetyn poik-
keuksin.

Kotimaisen kuolinpesän tai luonnollisen hen-
kilön, joka yksin tai yhdessä puolisonsa, vanhem-
pansa, lapsensa tai lapsen rintaperillisen kanssa
omistaa vähintään 20 prosenttia 1 momentissa
mainitun yhtiön osakkeista, veronalaisiksi va-
roiksi katsotaan 30 prosenttia osakkeen käyvästä
arvosta.

Verohallitus määrää 1 momentissa tarkoit-
tun ja tarvittaessa myös muun arvopaperin
verotusarvon. Verohallituksen päätökseen ei
voi valittamalla hakea muutosta.

27 §

Muun osakkeen verotusarvo

Kotimaisen osakeyhtiön, 26 §:n 1 momentis-
sa ja 28 §:ssä tarkoitettuja osakeyhtiöitä lukuun
ottamatta, osakkeen verotusarvo lasketaan yhtiön
verovuotta edeltävän vuoden tilinpäätök-
sen mukaisen tarkistetun nettovarallisuuden
perusteella.

Osakkeen matemaattinen arvo ja verotusarvo
lasketaan jakamalla nettovarallisuuden määrä
osakkeiden lukumäärällä. Yhtiön lunas-

Voimassa oleva laki

ketaan siten, että kolmen verovuoden edeltäneen vuoden tarkistettujen vuositulosten keskiarvo jaetaan osakkeiden lukumäärällä ja näin saatu tuotto päämitetaan 15 prosentin korkokannan mukaan. Yhtiön lunastamat osakkeet jätetään tässä momentissa tarkoitettuja arvoja laskettaessa lukuun ottamatta ja negatiiviset arvot otetaan huomioon nollan suuruisina.

Osakkeen tavoitearvo lasketaan matemaattisen arvon ja tuottoarvon painotettuna tai painotamattomana keskiarvona tai tavoitearvoksi katsotaan matemaattinen arvo.

Osakkeen verotusarvo lasketaan tavoitearvon perusteella siten, että muutos verrattuna edellisen vuoden verotusarvoon ei ole muutoin kuin erityisestä syystä 30 prosenttia suurempi.

Uuden yhtiön osakkeen verotusarvo on nimelisarvo. Seuraavana vuonna verotusarvoksi katsotaan vähintään 85 prosenttia osakkeen nimelisarvosta.

Yhtiön osakepääoman korottaminen ja alentaminen, yritysmuodon muuttaminen ja vastaavat muutokset otetaan verotusarvoa laskettaessa erikseen huomioon.

Valtiovarainministeriön päätöksessä liikeosakkeen verotusarvon perusteista annetaan tarkemmat määräykset yhtiön nettovarallisuuden laskemisesta ja tarkistetun vuosituloksen huomioon ottamisesta, matemaattisen arvon, tuotto- ja tavoitearvon ja verotusarvon laskemisesta eräissä tapauksissa sekä osakeyhtiön olosuhteissa tapahtuneiden muutosten huomioon ottamisesta.

Jos osakkeen edellä tarkoiteulla tavalla laskettu verotusarvo on osakkeen todennäköistä luovutushintaa suurempi, verotusarvoksi katsotaan osakkeen todennäköinen luovutushinta.

Ehdotus

tamat osakkeet jätetään matemaattista arvoa laskettaessa lukuun ottamatta.

Valtiovarainministeriön päätöksessä liikeosakkeen verotusarvon perusteista annetaan tarkemmat määräykset yhtiön nettovarallisuuden, matemaattisen arvon ja verotusarvon laskemisesta, osakeyhtiön olosuhteissa tapahtuneiden muutosten huomioon ottamisesta sekä uuden yhtiön osakkeen matemaattisen arvon ja verotusarvon määrittämisestä.

Jos edellä tarkoitettulla tavalla laskettu osakkeen verotusarvo on osakkeen todennäköistä luovutushintaa suurempi, verotusarvoksi katsotaan osakkeen todennäköinen luovutushinta.

Kotimaisen kuolinpesän tai luonnollisen henkilön, joka yksin tai yhdessä puolisonsa, vanhempansa, lapsensa tai lapsen rintaperillisen kanssa omistaa vähintään 20 prosenttia tässä pykälässä tarkoitettua elinkeinotoimintaa harjoittavan yhtiön osakkeista, veronalaisiksi varoiksi katsotaan 30 prosenttia osakkeen verotusarvosta.

Poiketen siitä, mitä verotuslaissa (482/58) säädetään muutoksenhakuun oikeutetuista, tämän pykälän nojalla laskettuun osakkeen matemaattiseen arvoon ja verotusarvoon saa hakea muutosta myös osakeyhtiö, jonka osakkeen arvosta on kysymys.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

37 §

Puoliso- ja lapsivähennys

Suomessa asuvien puolisoiden yhteenlasketuista varoista vähennetään 50 000 markkaa. Jos toisella puolisoilla tällöin on velkoja enemmän kuin varoja, otetaan erotus huomioon toisen puolison verotettavan varallisuuden vähennyksenä, ei kuitenkaan enempää kuin kolmannes viimeksi mainitun puolison verotettavasta varallisuudesta.

Verovelvollisen, joka on asunut Suomessa ja verovuonna elättänyt alaikäistä lastaan tai kasvattilasta, varoista vähennetään jokaisesta selaisesta lapsesta 10 000 markkaa.

Vähennys myönnetään vain toiselle yhteenlasketun varallisuuden perusteella verotettavista puolisoista. Jos molemmilla puolisoilla on varoja, vähennyksen saa se, jonka varojen määrä on suurempi.

38 §

Vähennys omasta asunnosta

Jos verovelvollinen on verovuoden päättyessä käyttänyt omistamaansa rakennusta taikka asunto-osakeyhtiön osakkuuden taikka asunto-osuuskunnan jäsenyyden perusteella hallitsemaansa huoneistoa yksinomaan tai pääasiallisesti omana tai perheensä vakituksena asuntona, vähennetään verovelvollisen veronalaisista varoista 50 000 markkaa. Vähennys myönnetään 37 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla.

37 §

Lapsivähennys

Verovelvollisen, joka on asunut Suomessa ja verovuonna elättänyt alaikäistä lastaan tai kasvattilasta, varoista vähennetään jokaisesta selaisesta lapsesta 10 000 markkaa.

Jos molemmilla puolisoilla on varoja, vähennyksen saa se, jonka varojen määrä on suurempi.

38 §

Vähennys omasta asunnosta

Jos verovelvollinen on verovuoden päättyessä käyttänyt omistamaansa rakennusta taikka asunto-osakeyhtiön osakkuuden tai asunto-osuuskunnan jäsenyyden perusteella hallitsemaansa huoneistoa yksinomaan tai pääasiallisesti omana tai perheensä vakituksena asuntona, vähennetään verovelvollisen veronalaisista varoista 50 000 markkaa. Vähennys myönnetään 37 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.

39 §

Veron määrä ja maksuunpano

Jos verotettava varallisuus nousee yli täysien satojen markkojen, jätetään ylimenevä osa huomioon ottamatta, erikseen kummakin puolison varallisuuden osalta.

Varallisuusvero vahvistetaan täysin markoin siten, että ylimenevä osa jätetään lukuun ottamatta. Vero maksuunpannaan puolisoille ja alaikäiselle lapselle kullekin erikseen 2 §:ssä tarkoitettujen osuuksien mukaan.

Jos verotettava varallisuus nousee yli täysien satojen markkojen, jätetään ylimenevä osa huomioon ottamatta.

Varallisuusvero vahvistetaan täysin markoin siten, että ylimenevä osa jätetään lukuun ottamatta. Vero maksuunpannaan vanhemmalle ja alaikäiselle lapselle kullekin erikseen 4 §:ssä tarkoitettujen osuuksien mukaan.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1995.*

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodel-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ta 1995 toimitettavassa verotuksessa. Lain 25 §:n 2 momenttia ja 27 §:n 6 momenttia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1994 toimitettavassa verotuksessa.

Valtiovarainministeriön päätös liikeosakkeen verotusarvon perusteista 1994

Valtiovarainministeriö on 30 joulukuuta 1992 annetun varallisuusverolain (1537/92) 27 §:n nojalla määrännyt:

1 §

Soveltamisala

Kotimaisen osakeyhtiön, lukuun ottamatta pörssiyhtiötä ja muuta yhtiötä, jonka osakkeiden arvo määrätään varallisuusverolain 26 §:n 1 momentissa tarkoitettuna käyvän arvon perusteella, sekä asunto-osakeyhtiötä ja sellaista kiinteistöosakeyhtiötä, jonka osakkeet oikeuttavat tietyn huonetilan hallintaan, osakkeen matemaattinen arvo ja verotusarvo lasketaan verovuotta edeltävän vuoden tilinpäätöksen mukaisen tarkistetun nettovarallisuuden perusteella.

2 §

Nettovarallisuuden laskeminen

Yhtiön nettovarallisuus on se jäännös, joka saadaan, kun yhtiön varoista vähennetään velat. Varoihin ei lueta taseen vastaavien puolella olevia arvostuseriä, eikä sellaisia aktivoituja pitkävaikutteisia ja muita menoja, joilla ei ole varallisuusarvoa. Velkana ei pidetä yhtiön omaa pääomaa, rahastoja, varauksia eikä sellaisia liittymismaksuja ja muita eriä, joita varallisuuden perusteella suoritettavaa veroa määrättäessä ei saada vähentää veronalaisista varoista.

Yhtiön nettovarallisuudesta vähennetään tilikaudelta jaettavaksi päätetty osinko. Nettovarallisuuteen luetaan myös yhtiöllä olevat verovapaat varat.

3 §

Omaisuuksien arvostaminen

Yhtiön nettovarallisuuden määrää laskettaessa saamisen arvoksi katsotaan nimellisarvo ja muun rahoitusomaisuuden arvoksi hankintameno, joista molemmista on tehty elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 17 §:ssä tarkoitettua arvonalentumisvähennyksiä. Vaihto-

omaisuuden arvoksi katsotaan sen hankintameno, josta on vähennetty elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 28 §:n 1 momentissa tarkoitettu arvonalentumisvähennys. Sijoitusomaisuuden arvoksi katsotaan hankintameno ja arvonnkorotuksen yhteismäärä, josta on vähennetty elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 29 §:ssä tarkoitettu arvonalentumisvähennys. Käyttöomaisuuden ja pitkävaikutteisten menojen arvoksi katsotaan tuloverotuksessa poistamaton hankintameno. Yhtiön muuhun kuin vaihto- tai sijoitusomaisuuteen sisältyvä kiinteistö, rakennus ja rakennelma arvostetaan kuitenkin verovuotta edeltävän vuoden verotusarvoon, jos se on omaisuuden poistamaton hankintamenoa suurempi, ja muuhun kuin vaihto- tai sijoitusomaisuuteen kuuluvat arvopaperit yhteenlaskettuun verovuotta edeltävän vuoden verotusarvoon, jos se on arvopapereiden yhteenlaskettua poistamatonta hankintamenoa suurempi.

Muuhun kuin elinkeinotoimintaan kuuluva omaisuus arvostetaan vastaavasti soveltuvin osin tässä pykälässä tarkoitettulla tavalla.

4 §

Osakkeen matemaattinen arvo ja verotusarvo

Edellä tarkoitettulla tavalla tarkistetun nettovarallisuuden perusteella lasketaan osakkeen matemaattinen arvo ja verotusarvo siten, että nettovarallisuuden määrä jaetaan yhtiön ulkona olevien osakkeiden lukumäärällä, jolloin yhtiön lunastamat osakkeet jätetään lukuun ottamatta.

5 §

Uuden yhtiön osakkeen matemaattinen arvo ja verotusarvo

Uuden yhtiön, jota ei voida katsoa perustetun ennestään olemassa olleen liikkeen, ammatin, maatalouden tai metsätalouden, yhtymän tai yhteisön toiminnan jatkamista varten ja

jonka ensimmäinen tilikausi ei ole päättynyt ennen verovuotta, osakkeen matemaattiseksi arvoksi ja verotusarvoksi katsotaan osakkeen nimellisarvo tai yhtiön tahi sen osakkaan sitä vaatiessa nimellisarvoa korkeampi osakkeen merkintähinta.

6 §

Toimintamuodon muutokset

Jos aikaisemmin harjoitetun toiminnan varat ja velat ovat toimintamuodon muutoksessa siirtyneet samoista arvoista perustetulle osakeyhtiölle, yhtiön nettovarallisuus lasketaan siirtävästä toiminnasta laaditun viimeisen tilinpäätöksen perusteella. Jos yritysmuotoa muutettaessa vain osa varoista ja veloista on siirtynyt osakeyhtiölle, vain siirtyneet varat ja velat otetaan huomioon.

7 §

Osakkeiden lukumäärän ja nimellisarvon muutokset

Verovuoden aikana tapahtunut osakepääoman korottaminen ja alentaminen sekä osakkeiden lunastaminen otetaan osakkeen verotusarvoa laskettaessa huomioon, jos uusmerkinnässä osakkeiden merkintäaika on päättynyt ennen verovuoden loppua tai jos muu muutos on merkitty kaupparekisteriin ennen verovuoden päättymistä. Yhtiön uusi nettovarallisuus lasketaan tällöin siten, että edellä 2—3 §:ssä tarkoitettulla tavalla laskettuun nettovarallisuuteen lisätään yhtiöön tullut uusi maksullinen pääoma ja vähennetään osakepääoman alentamisen tai osakkeiden lunastamisen vuoksi yhtiön osakkaille maksetun pääoman määrä.

Osakkeen verotusarvo saadaan jakamalla uusi nettovarallisuus osakkeiden uudella lukumäärällä.

8 §

Yhtiön sulautuminen ja muut muutokset

Yhtiöiden sulautuminen ja muut vastaavat muutokset otetaan matemaattista arvoa ja verotusarvoa laskettaessa erikseen huomioon.

Jos fuusio on tullut voimaan verovuotta edeltävän tilikauden päättymisen jälkeen, sulautuvan yhtiön osakkeelle ei määrätä verotusarvoa.

Vastaanottavan yhtiön ja kombinaatiofuusiossa syntyvän uuden yhtiön nettovarallisuus saadaan laskemalla yhteen vastaanottavan yhtiön ja sulautuvien yhtiöiden nettovarallisuudet. Vastaanottavan yhtiön varoihin ei kuitenkaan lueta sen omistamia sulautuvan yhtiön osakkeita. Jos fuusiovastike muodostuu muusta kuin vastaanottavan yhtiön osakkeista, otetaan tämä niin ikään vastaanottavan yhtiön varallisuutta vähentävänä huomioon.

Osakkeen matemaattinen arvo ja verotusarvo saadaan jakamalla näin saatu nettovarallisuus vastaanottavan yhtiön tai syntyneen uuden yhtiön ulkona olevien osakkeiden lukumäärällä.

9 §

Verotusarvon pyöristäminen

Edellä tarkoitettulla tavalla saatu osakkeen verotusarvo pyöristetään tarkoituksenmukaisella tavalla.

10 §

Voimaantulo

Tämä päätös tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Päätöstä sovelletaan ensimmäisen kerran laskettaessa osakkeiden verotusarvoja vuodelle 1995.